

B

BIBΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Έρση, γεια, «Μπορείς» να μιλήσεις;

Ένα επιστολικό ψηφιακό μυθιστόρημα είναι το τελευταίο βιβλίο της, «Μπορείς» (Πατάκης). Μια ογκώδης παράθεση μείλ ανάμεσα σε δυο εξ αποστάσεως, τις περισσότερες φορές, εραστές, που ανταλλάσσουν ιστορίες, κυβερνοχάδια, αναμνήσεις και προσδοκία μέλλοντος για συνευρέσεις σάρκας και πνεύματος. Πάθη, τέχνη, πολιτική, ψυχανάλυση, καθημερινότητα, ταξίδια, οινολογία και άλλα πολλά είναι αυτά που τους ενώνουν. Και φυσικά τους χωρίζουν. «Έρση, γεια, μπορείς να μας βάλεις περισσότερο στο κλίμα του βιβλίου;» τη ρωτήσαμε. Κι είπε ΟΚ!

Του **Στέφανου Τσιτσόπουλου**

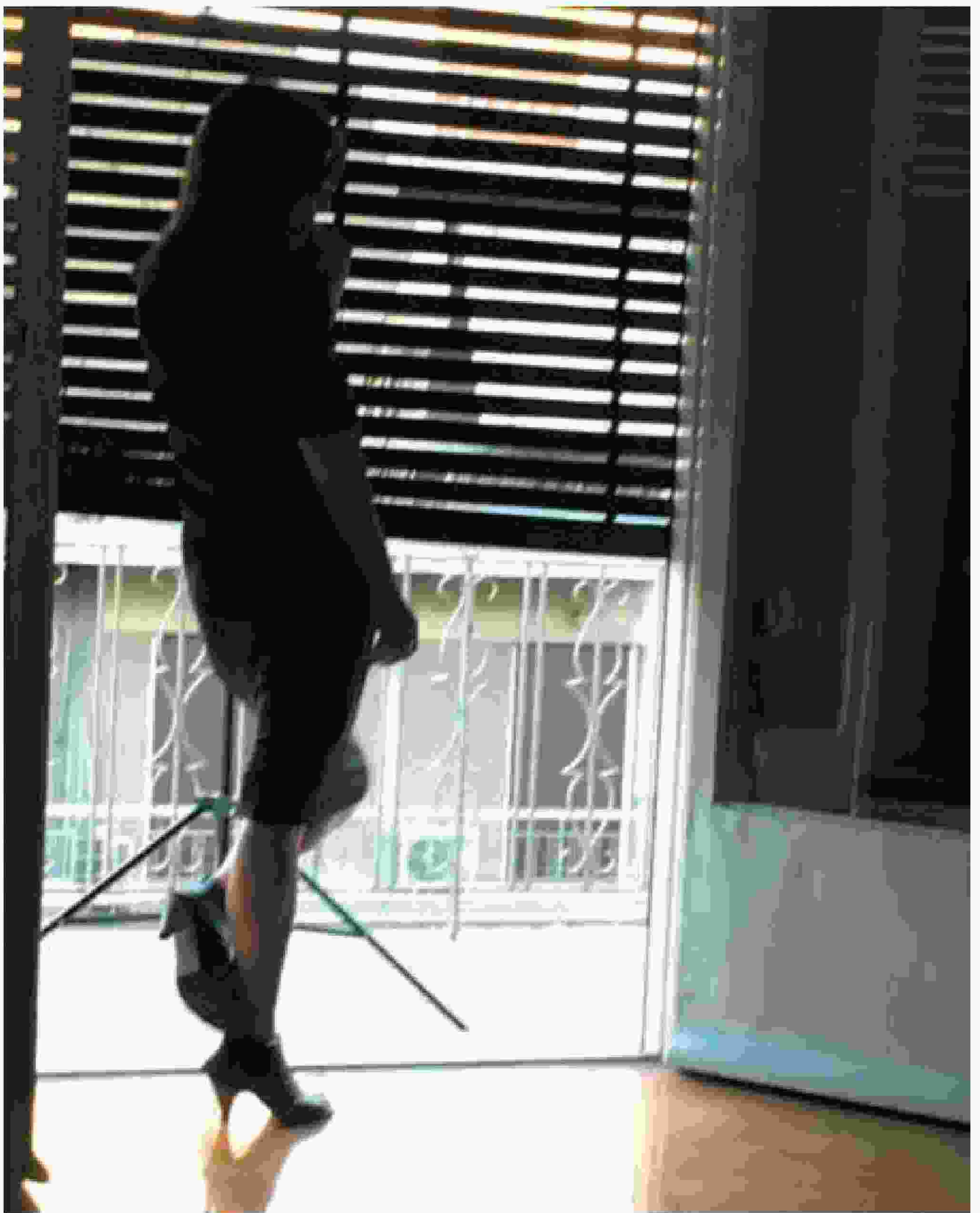
Προς τη η επιλογή της συγκεκριμένης φόρμας, μείλ ατακαριστά δηλαδή, ανάμεσα τους; Ναι, η νέα συνθήκη επικοινωνίας, ειδικά μεταξύ των εν αποστάσει εραστών, είναι κάτι που έστω κι έτσι τους «ενώνει» στην αληθινή ζωή. Κουτσά, στραβά, λειψά, δεν παύει να είναι μια «επασφή». Πώς όμως κατέληξε στη συγκεκριμένη φόρμα μυθιστορίας;

Το «Μπορείς;» γεννιέται στο ρευστό κόσμο των new media, είναι μια ιστορία καθημερινή και ταυτόχρονα αιθέρια, είναι αυτό που μας συμβαίνει και ταυτόχρονα αυτό που λαχταράμε ολόψυχα να μας συμβεί αλλά μας ξεφεύγει, επιθυμία και διάψευση, πραγματικότητα και λογοτεχνία. Αυτό το άπιαστο της ερωτικής επιθυμίας συνάδει με το «άυλο» της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Δεν υπήρχε χώρος για αφήγηση σ' ένα τέτοιο σχήμα όπου το φανταστικό (αυτό το αδηφάγο κήτος που κουβαλάμε και μπορεί να εκβάλλει στην τέχνη, στην άπλετη δυστυχία ή στην τρέλα) καταβροχθίζει μεγάλο μέρος του πραγματικού. Οι εραστές του βιβλίου, η HYPERLINK "mailto:ifarsa@hotmail.com" ifarsa@hotmail.com και ο HYPERLINK "mailto:spourgitis@gmail.com" spourgitis@gmail.com ζουν ένα πάθος σε καθεστώς απαγόρευσης. Η σχέση τους πρέπει να παραμείνει κρυφή. Δεν συναντιούνται συχνά και επικοινωνούν με ιμέιλ και μηνύματα. Το ιμέιλ έχει αμεσότητα, σου δίνει την ψευδαίσθηση ότι ο άλλος είναι προσβάσιμος ενώ δεν είναι, κι αυτή η αμεσότητα είναι μια παγίδα. Η ταχύτητα του μέσου σαν να υπονομεύει την επικοινωνία. Η επαφή γίνεται πλασματική. Αποζητάς τον άλλον, θέλεις να μιλήσετε, θέλεις να σε πάρει αγκαλιά και να τον μυρίσεις, του στέλνεις μήνυμα, σου απαντάει, για λίγο σου χαίρεις, αλλά πολύ σύντομα η επιθυμία επανέρχεται δριμύτερη λόγω της απουσίας, το υποκατάστατο δεν αρκεί.

Όσο προχωρούσα το διάβασμα, τόσο πιο πολύ αναρωτιόμουν. Ο κωδικός «Έρση» που διάλεξες για την ηρωίδα σου, πόσο Έρση Σωτηροπούλου είναι στα αλήθεια; Τις προάλλες σε μια συζήτηση, μια φίλη που επίσης το διάβασε με ρώτησε, να της πω, αν ξέρω(!)...

Όσο προχωρούσα το διάβασμα, τόσο πιο πολύ αναρωτιόμουν. Ο κωδικός «Έρση» που διάλεξες για την ηρωίδα σου, πόσο Έρση Σωτηροπούλου είναι στα αλήθεια; Τις προάλλες σε μια συζήτηση, μια φίλη που επίσης το διάβασε με ρώτησε, να της πω, αν ξέρω(!)...

«Μήπως η Σωτηροπούλου είναι 100% η ηρωίδα του μυθιστορήματος;» Τι θα ήθελε η φίλη σου; Να είναι η Σωτηροπούλου 100% η ηρωίδα του μυθιστορήματος; Πες της ναί. Θα προτιμούσε να είναι το 30% αυτοβιογραφικό και το υπόλοιπο μυθολογία; Πάλι ναί. 90% αυτοβιογραφικό; 5%; Συμφωνώ. Ότι της αρέσει. Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε. Ηρωίδα του βιβλίου είναι μια γυναίκα συγγραφέας που ονομάζεται Έρση Σωτηροπούλου, η οποία επινοεί μια γυναίκα συγγραφέα την Έρση Σωτηροπούλου, η οποία επινοεί κλπ. κλπ. Είναι ένα παιχνίδι με καθρέφτες που ο καθένας αντανakλά ένα διαφορετικό κομμάτι της πραγματικότητας, άλλοτε ο καθρέφτης είναι θαμπός κι ο θεατής προσπαθεί να φανταστεί αυτά που δεν βλέπει, άλλοτε η εικόνα μοιάζει διαστρεβλωμένη γιατί το φως λιγοστεύει ή αλλάζει κατεύθυνση, σ' αυτό το παιχνίδι μπαίνει και ο αναγνώστης.

Οι εραστές μιλούν και ανταλλάσσουν λέξεις-εμπειρίες για τέχνη, μουσική, λογοτεχνία, γεύσεις, ταξίδια, πολιτική, ποίηση με ένα σχεδόν εμμονικό τρόπο: ο ΣΥΡΙΖΑ και οι διαψεύσεις, ο μέγας στιχοπλόκος Κάμινγκς, ο Τζιμ Μόρισον και φυσικά ο Καβάφης, ο Αρκτικός Κύκλος και το Παρίσι. Σε πολλά σημεία ένιωθα πως παραθέτεις ένα μικρό λεξικό, αυθαίρετα θα το ονόμαζα «Τόποι και "τό-

ποι» που κατά την Έρση Σωτηροπούλου αξίζει να ζεις μόνο γι' αυτούς! Για πες...

Ξέρεις ότι μ' αυτό το βιβλίο πολλοί αναγνώστες επικοινωνήσαν μαζί μου να μ' ευχαριστήσουν γι' αυτές τις πληροφορίες. Μερικοί το διαβάζουν κι έχουν από δίπλα ένα μπλοκάκι που κρατούν σημειώσεις. Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις και τα λινκ που αναφέρονται στο βιβλίο ισχύουν, εύκολα κάποιος μπορεί ν' ανατρέξει σ' αυτά, ν' ακούσει για παράδειγμα τη σονατίνα που στέλνει η HYPERLINK "mailto:ifarsa@hotmail.com" ifarsa@hotmail.com στις 25/4/2016 σε μια στιγμή κρίσης που όλα μοιάζουν να έχουν τελειώσει μεταξύ τους. Ένας ολόκληρος κόσμος περνάει μέσα από την αλληλογραφία των δυο εραστών. Ταξίδια, γεύσεις, μουσικές, Τρύγος και αμπελοουργία. Μια Ελλάδα δικασμένη την εποχή του δημοψηφίσματος, μια χώρα που ελπίζει και διαψεύδεται, το μεγάλο παράδοξο του ΟΧΙ που σήμαινε ΝΑΙ. Γράψιμο ή καλύτερα τα μαρτύρια της γραφής, όπως έλεγε ο Φλωμπέρ ο οποίος την εποχή που έγραφε τη Μαντάμ Μποβαρύ είχε σημειώσει «νιώθω τώρα σαν να έχω λάμες από σουγιά κάτω απ' τα νύχια». Όλο αυτό γεννιέται από την ανάγκη τους να μοιραστούν σκέψεις, εμπειρίες, εντυπώσεις. Βρίσκονται σε μια σχέση αδιέξοδη που δεν χωράει σχέδια για το μέλλον. Συμβαίνει

μια συμπύκνωση του χρόνου. Θέλουν να τα ζήσουν όλα και γρήγορα. Ίσως αν είχαν την ευχέρεια να συναντιούνται αυτός ο πλούτος να μην υπήρχε. Αν η σχέση τους γινόταν "κανονική", μια νορμάλ ερωτική σχέση στο φως της ημέρας, μπορεί να ξεφουσκωνε. Να γινόταν μια σχέση σαν όλες τις άλλες.

Επιστρέφω στα «πιτσουνάκια». Έχουν μια κάποια ηλικία. Έχουν τακτοποιημένα τα επαγγελματικά τους. Εκείνος βιώνει και μια «διπλοτσάκα» (χαρτοπαικτικός όρος) στο αισθηματικό του με γάμο και ερμηνεία. Εκείνη, παρότι ελεύθερη, μοεμισσα, ανεξάρτητη, μοιάζει το ίδιο «φυλακισμένη» στη σχέση, αδυνατώντας να προχωρήσει χωρίς αυτόν. Έστω κι από επιλογή υποφέρει εξίσου. Και παρ' όλα αυτά, το βιβλίο δεν διαβάζεται σαν μελόδραμα, μα σαν μια τρυφερότατη, αδιέξοδη μεν, όμως υπέρτατα ρομαντική ιστορία. Από αυτές που στο οπισθόφυλλο θα έγραφα: «γιατί ο έρωσ ο απόλυτος και η απόλαυσή του μόνο ως τυραννία βιώνεται και καταναλώνεται». Είναι μια ρομαντική ιστορία σε μια εποχή που δεν χωράει ρομαντισμούς. Μια σχέση παθιασμένη και την ίδια στιγμή ευάλωτη, εύθραυστη, που κινδυνεύει να συντριβεί από την καθημερινή ζωή. «Η βάρκα του έρωτα συντρίφτηκε πάνω στην καθημερι-

νότητα», έγραψε ο Μαγιακόφσκι. Η έλλειψη είναι το δυνατό έναυσμα. Ένας έρωτας με πλήρη ανταπόκριση φθίνει γρήγορα, αντίθετα όταν το ερωτικό αντικείμενο σου ξεγλιστράει ολοένα και παραμένει άπιαστο όπως συμβαίνει στο "Μπορείς;", η φλόγα κρατιέται ζωντανή. Διαβάζοντας το μυθιστόρημα βλέπεις ότι δεν είναι μόνο τα ουσιαστικά ζητήματα που τους φέρνουν σε ρήξη, αλλά κι εκείνες οι μικροπαρεξηγήσεις που είναι χαζές και ηλίθιες, όμως όταν δεν υπάρχει η δυνατότητα να συζητηθούν από κοντά παίρνουν δραματικές διαστάσεις σ' αυτό το φανταστικό σύμπαν. Από την άλλη εκείνο που τους σώζει κι εξασφαλίζει τη διάρκεια είναι η πνευματική επικοινωνία. Αυτό είναι το πιο ισχυρό αφροδισιακό. Δεν νομίζω ότι η σχέση τους, παρά την έντονη ερωτική έλξη, θα άντεχε χωρίς το ιδιαίτερο διανοητικό παιχνίδι –δεν είναι καθόλου διανοουμενίστικο και περνάει με φυσικότητα από τη φιλοσοφική αναζήτηση στο πείραγμα και στην πλάκα– που διαποτίζει τον ερωτισμό τους.

Κάμινγκς και Καβάφης. Αυτά τα δυο Κ δείχνει να καθορίζουν και την τέχνη σου και τη ζωή σου. Πού ακριβώς «σε χτύπησαν» και πώς επιμένουν ακόμα να σε ματώνουν; Ο Κάμινγκς με χτύπησε πολύ μικρή. Ήμουν έφηβη στην Πάτρα όταν ο Σωκράτης Σκαρτσής μου έδωσε να διαβάσω τις πρώτες μεταφράσεις του. Η ποίησή του με άλλαξε. Οι στίχοι του έφεραν μια νιοή ελευθερίας σε αντίθεση με την γκρίζα αποβλάκωση του σχολείου. Ο Κάμινγκς άνοιξε έναν κόσμο ποτισμένο από αθωότητα και σεξουαλικότητα, όπου ο έρωτας και το πάθος θριαμβεύουν πέρα από την καθίζηση των αισθημάτων. Στα ποιήματά του η δημιουργική δύναμη ξεπερνάει το μέσον, καταργεί τα περιθώρια της σελίδας, σπάει τις λέξεις σε συλλαβές και χρησιμοποιεί μια εκκεντρική στίξη, για να διδάξει μια νέα γλώσσα σκέψης και αισθήσεων. Σε μια εποχή δύσκολη, με συγκρούσεις μέσα στην οικογένεια και στο σχολείο, ένιωσα ότι είχα ένα σύμμαχο κι ο Κάμινγκς μου έμαθε μια νέα γλώσσα ζωής. Με τον Καβάφη η σχέση είναι διαφορετική και ξεκίνησε αργότερα. Δεν ήταν ανάμεσα στους ποιητές που με διαμόρφωσαν. Άρχισε να μ' ενδιαφέρει κυρίως ως "περίπτωση Καβάφη". Εκείνο που με αιγιμάτισε ήταν το πέρασμα από το νέο ποιητή στον ώριμο. Πώς ένας ποιητής μάλλον αδέξιος, μέτριος, όπως ήταν ο Καβάφης στα τριάντα του, διότι δεν είχε το εκρηκτικό ταλέντο ενός Ρεμπώ, που επιπλέον ήταν ένας τύπος δειλός και συντηρητικός στη ζωή του, καταφέρνει να κάνει ένα σπουδαίο έργο που ξεπερνάει τον χρόνο; Το μυθιστόρημα «Τι μένει από τη νύχτα» μου πήρε έξι χρόνια να ολοκληρωθεί, αλλά η αναζήτηση γύρω από το αίνιγμα Καβάφη είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα. Το κλειδί και για τα δυο Κ, τον Κάμινγκς και τον Καβάφη, είναι το ίδιο. Η ερωτική επιθυμία. Και στους δυο ποιητές, η ερωτική επιθυμία είναι εκείνη που τους επιτρέπει να αναπλάσουν την επιβεβαίωση της τέχνης απέναντι στον θάνατο.

Καλοκαίρι είναι, και ντελάλικα ίσως λόγω εποχής που συνδυάζεται με το διάβασμα, πρέπει να βροντοφωνάζω στις παραλίες και νήσους λουόμενους και διακοπεύοντες αναγνώστες: «Διαβάστε το, διαβάστε το!», γιατί... Θ' αρχίσετε να ερωτεύεστε. Θα πέσετε με τα μούτρα στην καψούρα. Θα παθιαστείτε. Όλοι ψάχνουν τον κύριο Τέλειο, την κυρία Τέλεια με τις στιλάτες γόβες της. Και ο καιρός κυλάει. Βλέπω τόσα ωραία κορίτσια και αγόρια να ζουν σε συναισθηματική αποστείρωση. Βλακείες. Τόσος χαμένος χρόνος. Ο έρωτας θέλει κουσούρια. Μπορείς ν' αγαπάς κάποιον που του λείπει ένα δάχτυλο, να σε τραβάει περισσότερο και ερωτικά λόγω του κομμένου δάχτυλου. Ο σπουργίτης του βιβλίου απέχει πολύ από το πρότυπο του ιδανικού εραστή. Δεν είναι ο άνδρας που θα πάρει αποφάσεις, που θα σου πει βασίσου πάνω μου. Ενώ είναι ευφυής, ευαίσθητος, είναι και κάπως φοβιτσιάρης, λέει τα ψεματάκια του και δεν θα τολμούσε ποτέ να κάνει το μεγάλο βήμα. Έχει μια σύζυγο τιμωρό που τον ακολουθεί κατά βήμα σαν τον Big Brother και κάθε που τον τσακώνει, αυτός μαζεύεται. Αλλά ακριβώς αυτό το ευάλωτο στοιχείο, με μια διάφανη παιδικότητα, είναι μέρος της γοητείας του. Οι αντιφάσεις κάνουν τον ήρωα.

Δεν έκρυψες ποτέ τη συμπάθεια, τη συμπόρευση, το συντονισμό σου, την καψούρα, για να είμαι και εντός βιβλίου, με την ελληνική αριστερά. Όπως και η ηρωίδα σου. Και διαβάξεις, υποθέτω, κι εσύ συναδέλφους σου, λογοτέχνες, πθοποιούς, τροβαδούρους να δηλώνουν απογοητευμενοπικραμένοι με την «κυβερνώσα». Πώς την κρίνεις; Τι περιμένεις; Σώζεται το «θέμα»; Υπάρχουν διάφορες κλίμακες απογοήτευσης. Η αριστερά που πίστευα ήταν περισσότερο μια στάση ζωής, ένα ανοιχτό βλέμμα στον κόσμο, δεν είχε σχέση με κόμματα. Σήμαινε την αποδοχή του άλλου, του διαφορετικού και ήταν το αντίθετο της μιζέριας και της μικροαστικής νοστορπίας. Βρισκόταν πιο κοντά στο πνεύμα της γαλλικής gauche. Το ερώτημα είναι αν μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να έχει απήχηση σήμερα σε μια κοινωνία ελεγχόμενη και ταυτόχρονα αδέσποτη, όπου η τεχνολογία κάνει συνεχώς άλματα ενώ το κοινωνικό συμβόλαιο αθετείται και οι δημοκρατικοί θεσμοί φθίνουν. Οι ανησυχίες μου είναι κοντά στις απόψεις της ηρωίδας του βιβλίου. Ο σπουργίτης κρατάει μια στάση πιο πραγματιστική και καμιά φορά απολογητική των κυβερνήσεων. Γι' αυτόν η προσεγγίση του ΣΥΡΙΖΑ έγκειται στο ότι για να γίνει η κυβερνώσα αριστερά έπρεπε να αλλάξει τον επικοινωνιακό του λόγο αλλά και την ουσία της πολιτικής του, που στην καλύτερη περίπτωση θα είναι η Ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία των δεκαετιών '60-'80. Συνεχίζει να υποστηρίζει τον ΣΥΡΙΖΑ αλλά οπωσδήποτε ζει ένα πένθος.

www.athensvoice.gr

Διαβάστε ολη τη συνέντευξη στο site